



# हेलम्बु गाउँपालिका स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ८

संख्या : २

मिति : २०८१/०६/१५

भाग : २

स्थानीय सरकार  
हेलम्बु गाउँपालिका  
हेलम्बु, सिन्धुपाल्चोक

कक्षा ८ को आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८१

## कक्षा ८ को आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८१

गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित मिति : २०८१/०६/१५

**प्रस्तावना :** नेपालको संविधानको धारा ३१ मा उल्लेखित शिक्षा सम्बन्धी हक : उपधारा (१) प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुने छ । उपधारा (२) प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ । उपधारा (३) अपाङ्गता भएका र आर्थिकरूपले विपन्न नागरिकलाई निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउने हक हुनेछ । उपधारा (४) दृष्टिविहिन नागरिकलाई ब्रेल लिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानुन बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुने छ । उपधारा (५) नेपालमा बसोवास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानुन बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ । शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्न विद्यार्थी मूल्याङ्कन महत्वपूर्ण पक्ष भएको, विद्यार्थी मूल्याङ्कनका विविध आधारमध्ये शिक्षा नियमावली २०५९ सातौँ संशोधन परिच्छेद ८ मा व्यवस्था भए अनुसार निम्नमाध्यमिक तह परीक्षा परिचालन र नियन्त्रण भन्ने व्यवस्था राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०६३ मा व्यवस्था भए अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्त्यमा लिइने परीक्षा र शिक्षाको अवधारणा अनुसार कक्षा ८ आधारभूत तहको अन्तिम कक्षा भएकोले आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा व्यवस्थापन गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १५ को दफा ११ को उपदफा २ 'ज' मा भएको व्यवस्था अनुसार शिक्षा सम्बन्धी काम, कर्तव्य, अधिकार साथै सोही उपदफा २ 'ज' को १४ मा भएको व्यवस्था अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्त्यमा लिइने परीक्षा सम्बन्धी अधिकार समेत भएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १५ दफा १०२ को उपदफा २ बमोजिम कार्यविधि बनाउन सक्ने प्रावधान बमोजिम यस गाउँपालिकाको परीक्षा कार्यविधि २०७४, तयार गरी परीक्षा व्यवस्थापन, सञ्चालन, परीक्षाफल प्रकाशन, प्रमाण-पत्र वितरणसम्मका कामकाज गर्न यो कार्यविधि २०८१ हेलम्बु गाउँपालिकाबाट मिति २०८१/०६/१५ गते अनुमोदन गरी जारी गरिएको छ ।

### परिच्छेद १.

#### संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

१.१ यस कार्यविधिको नाम "हेलम्बु गाउँपालिका कक्षा ८ को आधारभूत तह उत्तीर्णपरीक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०८१" रहेको छ र यो कार्यविधि हेलम्बु गाउँपालिकाले पारित गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

१.२ विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

१.२.१ "ऐन" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ सम्भन्नु पर्दछ ।

१.२.२ "शिक्षा ऐन" भन्नाले शिक्षा ऐन २०२८ (संशोधन समेत) सम्भन्नु पर्दछ ।

१.२.३ "नियमावली" भन्नाले शिक्षा नियमावली २०५९ (संशोधन सहित) सम्भन्नु पर्दछ ।

१.२.४ "आधारभूत शिक्षा" भन्नाले ऐनमा उल्लेख भए बमोजिमको शिक्षा सम्भन्नु पर्दछ ।

१.२.५ "विद्यालय" भन्नाले कक्षा १ देखि १२ सम्मको शैक्षिक संरचनालाई बुझ्नुपर्दछ ।

१.२.६ "गाउँपालिका" भन्नाले हेलम्बु गाउँपालिका बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.७ "परीक्षा" भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिममा लिइने परीक्षालाई बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.८ "परीक्षा समिति" भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा सञ्चालन गर्ने परीक्षा समितिलाई बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.९ “परीक्षा शाखा” भन्नाले आधारभूत तह तथा माध्यमिक शिक्षा एकाइ अन्तर्गत आधारभूत तहको कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनका लागि गठन गरिएको एक परीक्षा शाखालाई बुझ्नु पर्नेछ । उक्त शाखाले सफ्टवेयर सम्बन्धी कार्य, मार्कलेजर बाइण्डिङ, प्रमाण-पत्र व्यवस्थापन, अभिलेखीकरण, लब्धाङ्क पत्र छपाइ, वितरण र व्यवस्थापन लगायतका काम सम्पादन गर्नेछ । उक्त कार्यका लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार हेलम्बु गाउँपालिकाले व्यवस्था गर्नेछ । उक्त शाखाको कार्य शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले गर्नेछ ।  
१.२.१० ‘शिक्षक’ भन्नाले विद्यालयका शिक्षक र प्रधानाध्यापकलाई सम्झनु पर्नेछ ।

## परिच्छेद २ :

### पाठ्यक्रम तथा परीक्षा सञ्चालन र समन्वय

#### १. पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री:

१. स्थानीय तहका विद्यालयहरूमा पठनपाठन हुने पाठ्यक्रम मौजुदा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

#### २. परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वय समिति:

१) गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वयको लागि देहायको ९ सदस्यीय एक परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वय समिति रहनेछ ।

क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - अध्यक्ष

ख) प्रमुख, सम्बन्धित स्थानिय तहमा रहेको प्रहरी कार्यालय - सदस्य

ग) सम्बन्धित स्थानिय तहमा रहेको माध्यमिक तह र आधारभूत तहको शिक्षकहरू मध्येबाट कम्तिमा एक जना महिला सहित संस्थागत विद्यालयका शिक्षक पर्ने गरी समितिले मनोनित गरेका बढीमा दुई जना - सदस्य

घ) शिक्षा अधिकृत - सदस्य सचिव

(२) परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धि कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । मनोनित सदस्यहरूको पदावधि तीन शैक्षिक सत्रको हुनेछ ।

(३) आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

क) परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा नीति निर्धारण गर्ने ।

ख) परीक्षा मिति, परीक्षा केन्द्र र केन्द्राध्यक्ष तोक्ने ।

ग) संस्थागत विद्यालयका परीक्षार्थीका लागि परीक्षा शुल्क निर्धारण गर्ने ।

घ) परीक्षा सञ्चालन, अनुगमन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक खर्चको व्यवस्थापन तथा निर्धारण गर्ने ।

ङ) परीक्षाको गोपनीयता कायम रहने गरी प्रश्न-पत्र निर्माण छपाई तथा वितरण गर्ने ।

च) विद्यालयहरूलाई आवश्यकता अनुसार परीक्षा केन्द्रमा राखी परीक्षा सञ्चालन गर्ने ।

छ) परीक्षा अनुगमन एवं निरीक्षण गर्ने ।

ज) परीक्षाफल प्रकाशित गर्ने तथा उत्तीर्ण परीक्षार्थीहरूलाई प्रमाण पत्र दिने ।

झ) परीक्षा शुल्क तथा परीक्षा सम्बन्धी काममा संलग्न व्यक्तिको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने ।

ञ) उत्तरपुस्तिका परीक्षण, सम्परीक्षण र पुनर्योग गर्ने गराउने ।

ट) कुनै परीक्षा केन्द्रमा अनियमितता भएको ठहर भएमा आवश्यकतानुसार परीक्षा बदर गरी पुनः परीक्षा गराउने र आवश्यक देखिए त्यस्तो परीक्षा केन्द्र बन्द गर्ने ।

- ठ) दैवी प्रकोप वा अन्य कुनै कारणबाट निर्धारित समयमा परीक्षा सञ्चालन गर्न नसकिएमा वा परीक्षा फल प्रकाशित गर्न बाधा परेमा तुरुन्तै आवश्यक निर्णय लिने ।
- ड) आवश्यकता अनुसार परीक्षा उप समिति गठन गर्ने ।
- ढ) परीक्षामा गाउँको उत्कृष्ट स्थान प्राप्त छात्र/छात्राहरूलाई पुरस्कृत गर्ने ।
- ण) परीक्षा सम्बन्धी बाधा अडकाउ फुकाउने/टुङ्गो लगाउने निर्णय गर्ने ।
- (३) परीक्षा समितिले सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञलाई परीक्षा समितिको बैठकमा भाग लिन आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

### परिच्छेद ३ :

#### परीक्षा सञ्चालन प्रक्रिया :

**३.१ परीक्षा शुल्क/परीक्षा फाराम :** सामुदायिक विद्यालयको हकमा आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षाको लागि कुनै शुल्क लिइने छैन । कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाको परीक्षार्थीका लागि भरिने आवेदन फाराम IEMIS मा तोकिए बमोजिम हुनेछ । विद्यालयले विद्यार्थीको नाम, ठेगाना, जन्ममिति, बाबु आमाको नाम, विद्यार्थीका प्रयोगात्मक प्राप्ताङ्क आदि विवरणहरू भर्ने व्यवस्था गरिने छ । यी विवरणहरूको शुद्धताको हकमा विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । परीक्षार्थीको आवश्यक विवरण फरक परेमा यसका लागि सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक जिम्मेवार रहनेछन् ।

**३.२ प्रश्नपत्र निर्माण :** यस हेलम्बु गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूको आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनार्थ प्रश्नपत्र निर्माणका लागि विषय शिक्षकहरूबाट सम्बन्धित विषयका प्रश्नपत्रहरू पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट तोकिएको पाठ्यभार, अङ्कभार, विषय क्षेत्र, विशिष्टीकरण तालिका (ग्रीड), समय र पूर्णाङ्क आधार मानी तोकिएको ढाँचामा प्रश्नपत्र निर्माण गर्न लगाउने र संकलन गरी प्रश्नपत्र बैंक निर्माण गरी सङ्कलित प्रश्नपत्रबाट विषयविज्ञ/स्रोतव्यक्तिहरूबाट प्रश्नपत्र परिमार्जन, संशोधन तथा परिष्करण गरी सम्बन्धित विषयका अलग अलग २/२ वटा प्रश्नपत्र तयार गरिने छ । यसरी तयार गरिएका प्रश्नपत्रहरू मध्ये एक प्रति प्रश्नपत्र मुद्रणका लागि छनौट गरिनेछ । साथै उत्तर कुञ्जिका सहितको प्रश्न पत्र निर्माण गरी मूल्यांकनमा समेत एकरूपता ल्याइनेछ । यसरी प्रश्नपत्र परिष्करणका लागि गोपनीयतालाई विशेष ध्यान दिइने छ ।

**३.३ प्रश्नपत्र छपाइ तथा वितरण :** प्रश्नपत्र छपाइका लागि गोप्य तथा विश्वासनिय ढंगबाट शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखाले छापाखानामा छपाइ गर्नेछ ।

#### ३.५ उत्तर पुस्तिका छपाइ, वितरण, परीक्षण एवम् सम्परीक्षण :

**३.५.१ उत्तर पुस्तिका छपाइ :** उत्तर पुस्तिका छपाइका लागि विद्यमान आर्थिक नियमावली अनुसार गरिने छ ।

**३.५.२ उत्तर पुस्तिका वितरण :** विद्यालयहरूमा उत्तरपुस्तिका वितरणका लागि विद्यालयको विद्यार्थी संख्यालाई आधार मानी स्थानीय तह मार्फत वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

**३.५.३ उत्तर पुस्तिका परीक्षण तथा सम्परीक्षण :** उत्तर पुस्तिका परीक्षणका लागि सम्बन्धित विषयको विषय शिक्षकलाई नै जिम्मा दिइने छ । उत्तर पुस्तिका परीक्षण गराउने जिम्मा सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापकको हुने छ । परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापकद्वारा स्थानीय तह परीक्षा शाखा मार्फत संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । उत्तर पुस्तिका र मार्कस्लीप संकलन गर्दा २ चरणमा

गरिने छ । पहिलो चरणमा परीक्षा सञ्चालन भएको पाँचौं दिन अधिल्ला ३ विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । दोस्रो चरणमा परीक्षा समाप्त भएको चौथो दिन अनिवार्य रूपमा बाँकी विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप स्रोतकेन्द्रमा संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । स्थानीय तह परीक्षा शाखामा संकलित परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिकाको सम्परीक्षणको व्यवस्था शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले गरिने छ ।

**परिच्छेद ४ :**  
**टेबुलेशन (प्रविष्टी)**

परीक्षार्थीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको विवरण टेबुलेशनका लागि उत्तरपुस्तिकाको परीक्षण पश्चात् प्राप्त मार्कस्लीपबाट प्राप्ताङ्कलाई आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गरी परीक्षा समितिले गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

**परिच्छेद ५ :**  
**नतिजा सम्बन्धी व्यवस्था :**

IEMIS मा प्रविष्ट गरी नतिजाको व्यवस्थापन गरिने छ ।

**परिच्छेद ६ :**  
**परीक्षाफल प्रकाशन**

परीक्षार्थीहरूको उत्तर पुस्तिका सम्बन्धित विद्यालयका विषय शिक्षकहरूबाट परीक्षण पश्चात् प्राप्त प्राप्ताङ्कको तालिकीकरणपश्चात् शैक्षिक सत्रको अन्तसम्ममा परीक्षाफल प्रकाशन गरिनेछ ।

**परिच्छेद ७ :**  
**पुनर्योग :**

आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षाको नतीजामा चित्त नबुझी पुनर्योगका लागि नतीजा प्रकाशन भएको ७ दिन भित्र तोकिएको शुल्क सहित विद्यालय मार्फत पुनर्योगका लागि आवेदन सङ्कलन गरी परीक्षा समितिले पुनर्योगको व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ । निवेदन पेश गर्न तोकिएको अन्तिम मिति पछिको सातौं दिन भित्र पुनर्योगको नतीजा प्रकाशनको व्यवस्था मिलाइने छ ।

**परिच्छेद ८ :**  
**परीक्षा अनुगमन :**

आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा व्यवस्थित, मर्यादित, स्तरीय गराउन परीक्षा सञ्चालनको अवधिमा परीक्षा सम्बद्ध सम्पूर्ण पक्षको अनुगमन तथा निरीक्षणका लागि एउटा अनुगमन समिति रहने छ । उक्त अनुगमन समिति देहाय बमोजिमको रहने छ -

संयोजक : गाउँपालिका अध्यक्ष, हेलम्बु गाउँपालिका

सदस्य : गाउँपालिका उपाध्यक्ष, हेलम्बु गाउँपालिका

सदस्य : प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, हेलम्बु गाउँपालिका

सदस्य: संयोजक, सामाजिक विकास समिति, हेलम्बु गाउँपालिका

सदस्य : शिक्षा अधिकृत, हेलम्बु गाउँपालिका

**परिच्छेद १० :**

**ग्रेडवृद्धि परीक्षा**

ग्रेडवृद्धि परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन लेटर ग्रेडिड निर्देशिका २०७८ (चौथो संशोधन २०८१/०३/१६) बमोजिम हुनेछ ।

**परिच्छेद ११ :**

**आर्थिक सम्बन्धमा**

कक्षा ८ को परीक्षा सञ्चालन गर्नका लागि बैठक भत्ता, अनुगमन, यातायात तथा अन्य जनशक्तिको व्यवस्थापन खर्च प्राप्त रकम बाट परीक्षा समितिको निर्णय अनुसार गर्ने छ । साथै अन्य खर्च तपसिल बमोजिम हुनेछ ।

तपसिल :

क्र.सं.	विवरण	दर	विषय
१.	प्रश्न पत्र निर्माण	रु. १,५००	नेपाली, अग्रेजी, गणित, विज्ञान तथा प्रविधि, सामाजिक अध्ययन (प्रति विषय)
		रु. १,०००	स्वास्थ्य, कम्प्यूटर, नैतिक, स्थानीय विषय, ऐच्छिक विषयहरू (प्रति विषय)
२.	उत्तरपुस्तिका परिक्षण	रु. २०	नेपाली, अग्रेजी, गणित, विज्ञान तथा प्रविधि, सामाजिक अध्ययन (प्रति उत्तरपुस्तिका)
		रु. १५	स्वास्थ्य, कम्प्यूटर, नैतिक, स्थानीय विषय, ऐच्छिक विषयहरू (प्रति उत्तरपुस्तिका)
३.	उत्तरपुस्तिका सम्परीक्षण	रु. २,५००	नेपाली, अग्रेजी, गणित, विज्ञान तथा प्रविधि, सामाजिक अध्ययन (एकमुष्ट)
		रु. २,०००	स्वास्थ्य, कम्प्यूटर, नैतिक, स्थानीय विषय, ऐच्छिक विषयहरू (एकमुष्ट)
४.	परीक्षा सुपरभाइजर	रु. १,००० प्रति दिन	(एकमुष्ट)
५.	परीक्षा व्यवस्थापन	आवश्यकता अनुसार	उत्तरपुस्तिका कोडिड, डिकोडिड, परीक्षा व्यवस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि खाजा, खाना

**परिच्छेद १२ : विविध**

आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी माथि लेखिएका बाहेकका अन्य अत्यावश्यक कामकाजका लागि सम्पूर्ण अधिकार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा समितिको रहने छ । परीक्षा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था गाउँ शिक्षा समितिको निर्णयानुसार हुनेछ । कक्षा ५ मा लिइने गाउँपालिका स्तरीय परीक्षा पनि यसै अनुसार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुनेछ ।

आज्ञाले,  
राजुभाइ श्रेष्ठ  
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत